

דף ניווט:

יצף פעולות לבחינת הבטיחות והאתיקה בביצוע עבודות החקר המדעי והטכנולוגי:

1. לבחון את שאלת החקר ולברר האם באמת נחוץ לבצע את הניסוי המתוכנן והאם הוא מקדם באופן זה את המענה לשאלת החקר?
2. לבחון את תכנון הניסוי. האם הוא ישים לביצוע בתנאים העומדים לרשות התלמידים?
3. לבחון האם בניסוי נעשה שימוש בחומרים חיים/ אורגניזמים. האם אותם חומרים סופקו ע"י מרכז אספקה בר- אילן והאם הם מותרים לשימוש ביסודי ובחטי"ב? במידה וההצעה לניסוי כוללת שימוש בחומרים שמקורם בתאים / או דם / או רקמות ו/או הפרשות בע"ח / או אדם - אסור. יש לבדוק בחוזר מנכ"ל לבטיחות במעבדה את כללי הבטיחות הנדרשים בעבודה עם יצורים חיים ובמסמך הבהרות "שימוש בחומר חי בבתי הספר" (בע"ח, צמחים, פטריות, חיידקים). אם נעשה שימוש באורגניזמים שמקור אספקתם אחר- יש לבדוק את ההנחיות בחוזר מנכ"ל עם בעלי חיים (למשל הנחיות השימוש לעבודה עם דבורים).
4. יש לשים לב שלא נעשה שימוש ביצורים חיים שנלקחו משמורות טבע ו/או מוגנים בהתאם לרשימות השונות המחייבות בחוק (ערכי טבע מוגנים, ערכי טבע ימיים מוגנים, החצי הכחול של הכדור ועוד).
5. בעבודה עם יצורים חיים המותרים לשימוש בהתאם למגבלות שפורטו לעיל- יש לוודא בהתאם למפורט בטופס הדיווח על נושאי חקר תלמידים, את דרך בחינת הגורם המושפע בהתאם לאתיקה וצער בע"ח.
6. יש לשים לב שלא נעשה שימוש בצמחים רעילים ו/או מוגנים. רשימת הצמחים האסורים בשימוש (לדוגמה- הרדוף הנחלים, דטורה) תתעדכן במהלך השנה חוזר מנכ"ל לבטיחות במעבדה.
7. יש לוודא שבעבודה לא נעשה כל שימוש בתרופות ואו/ סמים אסורים (בכללן תרופות מרשם). מותר להשתמש באנטיביוטיקה שסופקה ע"י מרכז האספקה בר- אילן.
8. יש לוודא שבעבודה לא נעשה שימוש ע"י התלמידים בסוגי שתייה מזיקים כמו אלכוהול, ו/או משקאות אחרים הידועים כמזיקים.
9. בעבודה עם חומרים כימיים יש לוודא שהחומרים מותרים לשימוש ואת כמותם ו/ או ריכוזם המותר ומהם כללי המיגון והבטיחות הנדרשים בעבודה עמם. כל זאת בהתאם לרשימת חומרים האסורים לשימוש, רשימת חומרים לשימוש תחת אזהרה, ורשימת חומרים לא מסוכנים המותרים לשימוש. יש לוודא שהחומרים המותרים לשימוש סופקו ממקור אספקה אמין ומאושר בעל תו תקן.
10. יש לוודא שבעבודה לא נעשה שימוש באריזות/ מכלים ריקים של תרופות ו/ או חומרים מסוכנים אחרים (דוגמת תוספי דלק).
11. אסור השימוש במים אפורים מכל סוג שהוא. בכל מקרה של שימוש במים ממקורות שונים כדוגמת מי מאגר, מי ביצה, מי נחל וכו' יש לקבל את אישור המפמ"ר למדעי הסביבה ולפעול על פי הכללים המפורטים בחוזר מנכ"ל להבטחת הבטיחות במעבדה.
12. עבודה עם ציוד ומערכות טכנולוגיות יהיו בהתאם להנחיות ולכללים בחוזר מנכ"ל הבטחת הבטיחות במקצועות הטכנולוגיה והמלאכה. מאחר והחוזר מתייחס לתלמידים בחטי"ע יש לבדוק את ההתאמות בהנחיות עבור יסודי וחטי"ב שהתקבלו ע"י מומחה הבטיחות (לדוגמה - תלמידים ביסודי לא יפעילו בעצמם אקדח דבק חם וסכין חיתוך).